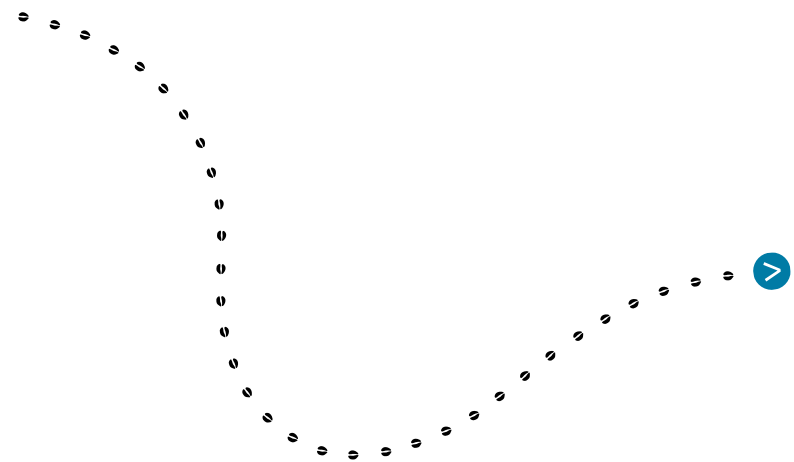

DEMENS POLITIK

 norddjurs
kommune

Demenspolitik
Sundhed og Omsorg
April 2015
Billeder: colourbox.dk, shutterstock.com

Indhold

1. Indledning.....	4
2. Målgruppen	5
3. Vision.....	6
4. Etik	7
5. Indsatsområder	8
5.1. Tidlig opsporing og udredning.....	8
5.2. Borgerens hverdagsliv	10
5.3. Familie og netværk	12
5.4. Bolig.....	14
5.5. Viden og samarbejde internt og eksternt	16
5.6. Velfærdsteknologi	18
5.7. Frivillige	18
6. Implementering.....	19

1. Indledning

Med demenspolitikken ønsker Norddjurs Kommune at sætte yderligere fokus på demensområdet og styrke indsatsen for borgere med demens og deres pårørende.

Demens er en sygdom, som ikke på nuværende tidspunkt kan kureres, men der er mulighed for at afhjælpe, lindre og udsætte demenssymptomerne. I sammenligning med andre sygdomme indebærer demens særlige udfordringer for såvel den sygdomsramte, som for de pårørende og for de medarbejdere, som yder behandling og pleje.

Demens er betegnelsen for en række kendetegn, der opstår som følge af aftagende hjernefunktioner. Sygdommen viser sig først og fremmest ved dårlig hukommelse og nedsat evne til at fungere i hverdagen. Sygdommen

kommer ofte snigende, og i begyndelsen kan det være svært at afgøre, om der er tale om en demenssygdom.

Risikoen for at udvikle demens stiger med alderen, og det antages, at hver tredje borger over 85 år har demens. Prognoserne viser, at antallet af borgere, der lever med demenssygdomme i Norddjurs Kommune, vil stige fra knap 700 borgere i 2011 til ca. 850 i 2020¹.

Norddjurs Kommune vil med demenspolitikken tage højde for udfordringerne på området. Det er Norddjurs Kommunes ønske, at tilværelsen bliver så god som mulig, både for den enkelte borger med demens og for de pårørende til demente, og at der skabes en sammenhængende indsats på tværs af faggrænser og sektorer med et fælles værdisæt og udgangspunkt.

I det følgende præsenteres Norddjurs Kommunes demenspolitik. Politikken indeholder en beskrivelse af målgruppen og den overordnede vision for demensindsatsen. Derefter præsenteres syv indsatsområder, der beskriver, hvad Norddjurs Kommune vil sætte særlig fokus på.

Risikoen for at udvikle demens stiger med alderen, og det antages, at hver tredje borger over 85 år har demens.

¹ Nationalt Videnscenter for demens - prognose for forekomst af demens i Danmark.

2. Målgruppen

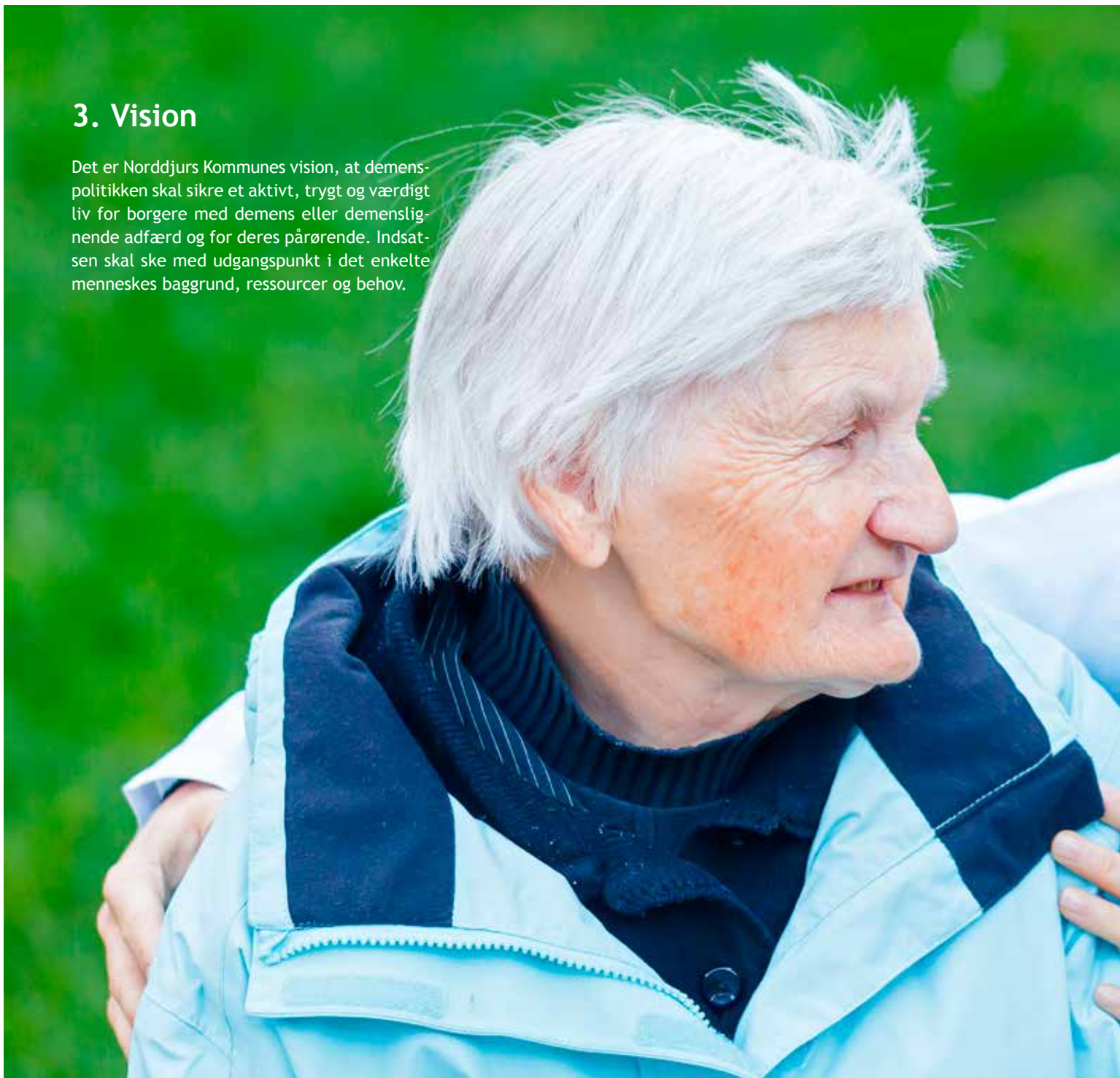
Målgruppen for politikken er:

- Ældre borgere med demens eller demenslignende adfærd og deres pårørende
- Yngre borgere med demens eller demenslignende adfærd og deres pårørende
- Borgere med psykisk og/eller mental funktionsnedsættelse, der samtidig har demens eller demenslignende adfærd og deres pårørende

3. Vision

Det er Norddjurs Kommunes vision, at demenspolitikken skal sikre et aktivt, trygt og værdigt liv for borgere med demens eller demenslignende adfærd og for deres pårørende. Indsatsen skal ske med udgangspunkt i det enkelte menneskes baggrund, ressourcer og behov.

4. Etik

Den centrale værdi er respekten for det enkelte menneske, så borgeren sikres et trygt, aktivt og værdigt liv på egne præmisser. Det enkelte menneskes frihed og retten til selvbestemmelse skal bevares, så længe det er muligt. Såfremt borgeren ikke er i stand til at tage vare på sig selv, skal enhver indgribes med respekt for det levede liv og borgerens retssikkerhed. I indsatsen vægtes samarbejde med pårørende og borgerens netværk højt.

5. Indsatsområder

5.1. Tidlig opsporing og udredning

I Norddjurs Kommune har sundheds- og omsorgsområdet samt socialområdet samlet kendskab til 191 borgere, der er diagnosticeret med demens². Dette svarer til, at kommunen kender 25 pct. af de borgere, der ifølge den nationale prognose har en demenssygdom. Mange borgere har dermed endnu ikke adgang til den specialiserede behandling og pleje, som kan gøre en væsentlig forskel for dem resten af livet. Derfor er det vigtigt at arbejde målrettet med at identificere og opspore borgere med tegn på demens så tidligt som muligt³.

Mange borgere har i starten svært ved at tale om de forandringer, der sker hos dem selv eller deres pårørende. Dette tabu er en barriere for den tidlige indsats, fordi det kan afholde folk fra at få undersøgt en mistanke om begyndende demens. Derfor er der behov for større åbenhed samt for at fremme viden om demens og kommunens tilbud.

En tidlig diagnose giver borgeren og de pårørende større mulighed for at forberede sig på de forandringer, den nye situation bringer med sig.

Samtidig bliver der bedre mulighed for at udelukke eller behandle for andre sygdomme, som giver demenssymptomer og for at træffe de rigtige valg vedrørende behandling og støtte. En tidlig diagnose øger muligheden for at anvende medicin, der kan udsætte symptomerne. Desuden giver samarbejdet med de praktiserende læger om f.eks. forebyggende hjemmebesøg mulighed for større kvalitet i den samlede behandling.

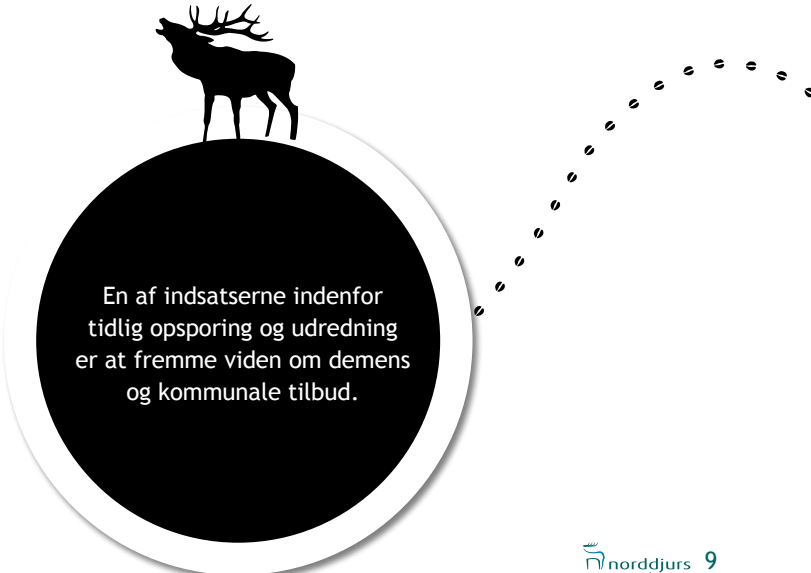
²Opgørelsen er foretaget i Norddjurs Kommune i efteråret/vinter 2012.

³Sundhedsstyrelsens MTV om demens fra 2008 og www.videnscenterfordemens.dk

Indsats

Der sættes fokus på:

- Alle borgere med begyndende demenssymptomer skal tilbydes udredning, så de får det rette behandlingstilbud.
- Den demente borger og de pårørende skal have let ved at finde frem til hvor, der er hjælp at hente.
- Der skal være adgang til en bred og let tilgængelig information, viden og rådgivning om demens og symptomer på tidlig demens til alle borgere i Norddjurs Kommune. Dette gælder også for medarbejdere på tværs af de kommunale afdelinger og tilbud som f.eks. bo- og aktivitetstilbud, hjemmepleje og bostøtte samt arbejdsmarkedsområdet.
- Der skal være særlig opmærksomhed på tidlig opspring hos borgere med psykisk eller mental funktionsnedsættelse, hvor behandlingen af anden sygdom eller adfærden i forbindelse med et handicap kan skjule de tidlige signaler på demens.
- Fagpersonale skal have kendskab til advarselssignaler vedrørende begyndende demens samt diagnoser, der kan forveksles med demens, og skal vide, hvordan de skal handle.
- Fagpersonalet skal arbejde opbyggende, forebyggende og medvirke til, at der hurtig tilbydes udredning, for at sikre borgeren en korrekt og effektiv medicinsk- og sundhedsfaglig behandling.
- Indsatsen i Norddjurs Kommune er tværfaglig og hænger sammen med den indsats, der sker andre steder, bl.a. ved den praktiserende læge, gerontopsykiatrisk team (teamet beskæftiger sig primært med ældres psykiatriske lidelser), demensklinikken og oligofreniklinikken (ambulatorium med særlig ekspertise i psykiatrisk undersøgelse og behandling af mennesker med udviklingshæmning).
- Der skal være konstant fokus på rette behandling og løbende medicingennemgang.
- Det skal sikres tidligt i demensforløbet, at borgeren selv er med til at tage stilling til fremtiden, herunder bl.a. afklaring af værgemål.
- Fremme viden og forståelse samt nedbringe tabu og uvidenhed omkring demens.

En af indsatserne indenfor tidlig opsporing og udredning er at fremme viden om demens og kommunale tilbud.

5.2. Borgerens hverdagsliv

Hverdagens aktiviteter skaber roller og vaner, som er med til at give tryghed og identitet. Hverdagslivet er i størstedelen af voksenlivet aktiviteter relateret til: Arbejdsliv, familie- og fritidsliv og egenomsorg. Alle har brug for meningsfulde aktiviteter i hverdagen, men borgere, som har demens, er i stor risiko for at miste dette. Demens ændrer menneskets betingelser for et hverdagsliv både på det individuelle plan og i relation til omgivelserne. Samtidig ændres evnen til at håndtere de nye betingelser. Omsorg, pleje og behandling sigter ikke mod helbredelse, men mod et værdigt livsforløb rettet mod borgerens ønsker og behov. For mange er især arbejdslivet en vigtig del af identiteten.

I tilfælde, hvor borgeren mister evnen til at strukturere hverdagen, skal indsatsen medvirke til, at det kendte hverdagsliv med en meningsfuld og overskuelig hverdag så vidt mulig fastholdes. Indsatsen skal imødekomme de udfordringer, borgeren oplever, så borgerens kompetencer og ressourcer bevares længst mulig, og udviklingen i sygdommen forebygges. En styrket indsats er med til at skabe rammer for et godt hverdagsliv, for borgere som har demens.

Indsats

Der sættes fokus på:

- Borgeren støttes i muligheden for at bevare og genoptage selvstændige funktioner i hverdagen, som f.eks. personlige omsorgsopgaver.
- Hvor det er muligt skal yngre borgere fastholdes på arbejdsmarkedet i samarbejde med jobcenter og arbejdsplads. Antallet af yngre med en demensdiagnose forventes at stige og for denne målgruppe skal der gøres en særlig indsats.
- At fastholde fritidsaktiviteter i samarbejde med foreningslivet.

- Støtte til hverdagslivet tilstræbes at begynde tidligt i forløbet.
- Der skal være kommunale aktivitetstilbud, der kan tage over, når øvrige tilbud ikke længere er dækkende. Tilbuddene skal være dækkende for de forskellige målgrupper som f.eks. yngre borgere med demens, pårørende med behov for aflastning, bevægelseshæmmede borgere, meget fysisk aktive borgere osv. Der skal desuden være tilbud om aktiviteter, der vedligeholder og styrker både de fysiske, psykiske og sociale/kulturelle kompetencer og den kognitive funktion (kognitive funktioner vedrører funktioner med erkendelse, opfattelse og tænkning).
- Demenskonsulenter sikrer den nødvendige specialviden, så der er mulighed for, i tilstrækkelig grad at være opsøgende og tilgængelig i forhold til råd, vejledning, udredning og undervisning. Demenskonsulentens arbejde er rettet mod såvel borgere som medarbejdere.
- Borgeren mødes i alle kommunale sammenhænge af medarbejdere med den nødvendige viden om demens.
- Der er tilbud om passende hjælp, uanset om borgeren bor i eget hjem, almen bolig, på et plejecenter eller et bosted.
- Kontinuerlig justering af indsats og tilbud i forhold til hverdagslivets aktiviteter, så de tilgodeser den aktuelle livssituation.

En styrket indsats er med til at skabe rammer for et godt hverdagsliv.

5.3. Familie og netværk

Familien er medvirkende til, at borgeren oplever omsorg, tilhørsforhold, tryghed, stabilitet og ro. Familien og de nære relationer har stor betydning for selvopfattelsen og identitetsfølelsen. Når demens bliver en del af familiens liv, ændrer rollerne sig, og samværet skifter karakter under sygdommens udvikling.

Demens ændrer den personlighed, der var hos borgeren, og skaber samtidig en ny, som kan være markant anderledes i adfærd og sprogbrug. Dette kan påvirke balancen i familien og give udfordringer i samlivet.

Mange pårørende yder en betydelig og vigtig omsorgsindsats overfor borgere med demens. Derfor er det ikke kun borgeren med demens, der berøres af sygdommen. Ved at støtte og hjælpe de pårørende findes der løsninger på de udfordringer, som opstår. Dermed skabes der mulighed for et trygt, aktivt og værdigt liv for borgere med demens. I de tilfælde, hvor borgeren ingen familie og netværk har, eller hvor kontakten er svigtende, er det vigtigt at være opmærksom på, at kommunen har en særlig rolle i indsatsen for disse borgere.

Indsats

Der sættes fokus på:

- De pårørende sikres en bred og let tilgængelig information, viden og vejledning til mestring af de forandringer og nye vilkår, der følger med demenssygdommen.
- De pårørende anerkendes for deres vigtige indsats, og de tilbydes individuel støtte, der hjælper dem til at klare den nye situation.
- Det skal sikres, at tilbuddene er målrettet den enkeltes families behov og starter tidligt i forløbet.
- Inddragelse og samarbejde med familie og netværk vægtes højt. Der skal være fokus på de pårørende, som en væsentlig ressource og samarbejdspartner.
- De pårørende sikres fleksible muligheder for aflastning, der kan hjælpe dem i rollen som omsorgsgiver.

Ofte er det ikke kun borgeren med demens, der berøres af sygdommen. Ved at støtte og hjælpe de pårørende findes der løsninger på de udfordringer, som opstår. Dermed skabes der et trygt, aktivt og værdigt liv for borgere med demens og deres pårørende.

5.4. Bolig

En styrket indsats på boligområdet er med til at sikre et trygt, aktivt og værdigt liv for borgeren.

Boligen er rammen om den enkeltes liv og er fyldt med minder. Boligen er forbundet med mange dagligdags aktiviteter og vaner. Ved en demenssygdom påvirkes hukommelsen og ofte også sanser, så tingene opfattes anderledes. Rum- og retningsforstyrrelser kan for eksempel gøre, at borgeren har svært ved at orientere sig. Dette gør, at flytning til en ny bolig kan være specielt vanskelig for borgere i denne situation.

I indsatsen er det vigtigt at være opmærksom på, at indretning af omgivelserne har betydning for borgerens evne til at mestre hverdagsituationen og til at færdes sikkert. Borgeren og de pårørende skal have mulighed for en boligform, der imødekommer den enkeltes behov og ønsker, og hvis indretning og placering tilgodeser borgerens behov.

Mange demensramte familiers første kontakt med det offentlige sker, når situationen i hjemmet er kørt fast, familien er slidt, og borgeren med demens har en markant anderledes og ofte urolig adfærd. Her er der brug for akut aflastning af familien, samt udredning og behandling af borgeren med demens. Under de rette vilkår vil der oftest komme ro over situationen og nogle kan vende hjem med passende hjælp og støtte. Mange vil imidlertid have behov for at bo på et plejecenter i nærmiljøet, og enkelte vil på grund af deres adfærd have behov for et særligt skærmet botilbud eller et specialtilbud.

Komplekse sygdomsforløb, hvor adfærden hos borgeren påvirkes i særlig grad, kræver særlige faglige kompetencer, hvis borgeren skal sikres et forløb og tilbud af høj kvalitet. Den specialiserede indsats bør samles og koordineres i et fagligt bæredygtigt demenscenter.

Indsats

Der sættes fokus på:

- Det sikres, at der er relevante boligtilbud til borgere med demenssygdom. Dette gælder såvel i forhold til udredning og aflastning som til varig bolig. Det skal sikres, at der er fleksibilitet i forhold til boligtilbud.
- Borgeren skal have mulighed for at bo i selvvalgt bolig længst mulig.
- Som udgangspunkt skal alle botilbud i Norddjurs Kommune kunne rumme og skabe trygge rammer for borgere med demens. Dette tilbud retter sig mod de fleste borgere med en uret demenssygdom.
- Der skal oprettes botilbud til de borgere, hvis adfærd medfører særlige behov for at blive skærmet og beskyttet, og som ikke forsvarligt kan bo i et almindeligt plejecenter.
- Der oprettes et særligt, fagligt bæredygtigt botilbud, der retter sig mod:
 - de borgere, som har brug for en midlertidig bolig i forbindelse med aflastning, udredning og stabilisering.
 - De meget få borgere, hvis adfærd er voldsomt udadreagerende og skaber utryghed
- Betydningen af nærmiljøet og det at være tæt på familie, pårørende og netværk inkluderes i overvejelserne ved et boligtilbud.
- Skift af bolig skal være baseret på rettidighed. Det tilstræbes, at der bliver så få boligskift som muligt. Skift af bolig skal ske i tæt samarbejde med familie og relevant fagpersonale.
- De fysiske rammer skal være trygge, og boligerne skal være indrettet, så de forebygger behovet for magtanvendelse.

En styrket indsats på boligområdet er med til at sikre et trygt, aktivt og værdigt liv for borgeren. Borgeren og de pårørende skal have mulighed for en boligform med indretning og placering, der imødekommer borgerens behov og ønsker.

5.5. Viden/samarbejde internt og eksternt

Borger med demenssygdom har forskellige behov for støtte, pleje og omsorg. Indsatsen foregår ofte over lang tid, og flere sektorer er ofte involveret. I et demensforløb består de centrale samarbejdspartnere ofte af forskellige kommunale afdelinger og tilbud, den praktiserende læge og hospitalet.

Omsorg for borgere med demens forudsætter pleje og behandling på et højt fagligt niveau. Det indebærer, at det faglige personale har de nødvendige kompetencer. Det er vigtigt, at ny og dokumenteret viden og erfaring anvendes og indgår aktivt i udviklingen af omsorgen.

Demensområdet er på denne måde et komplekst område, der kræver et tværfagligt arbejde omkring borgerens forløb. Borgeren skal opleve sig inkluderet samtidig med, at det tætte tværfaglige samarbejde danner grundlag for sammenhæng og kontinuitet i sygdomsforløbet.

Som en del af den koordinerede tværfaglige indsats er gennemsigtighed og tilgængelighed vigtige elementer for borgerne, så de igennem hele forløbet ved, hvad der sker, og hvilke tilbud, der eksisterer og tilrettelægges efter. Organiseringen af omsorgen og plejen skal rumme den særlige situation, som borgere med demens kan være i. Det kan være vanskeligt for borgere og/eller de pårørende at have overblikket, og det er derfor nødvendigt, at medarbejderne kan koordinere forløbet for borgeren.

En styrket indsats i forhold til det interne og eksterne samarbejde er med til at skabe tryghed for borgerne. Samtidig vil det være med til at øge kvaliteten af omsorgen og give bedre resultater. Herved kan unødige vanskeligheder og barrierer, der naturligt kan forekomme i et samarbejde, undgås eller nedbrydes, og energien kan i stedet bruges på at skabe nye løsninger i fællesskab.

Regionen og kommunerne i Region Midtjylland har i fællesskab indgået en sundhedsaftale på demensområdet. Aftalen beskriver samarbejdet mellem praktiserende læger, sygehus (demenslinikker) og kommunale hjemmeplejeordninger. Sundhedsaftalen skal sikre en klar og entydig ansvars- og rollefordeling mellem de forskellige fagpersoner og instanser, som borgeren og familien kommer i kontakt med.

Norddjurs Kommune har etableret et videns netværk (videnscenter) for demens. Netværkets hovedopgave er at være videns ansvarlige på demensområdet. Netværket består af demenskonsulenter fra plejecentrene og hjemmepleje samt medarbejdere fra socialområdet.

Indsats

Der sættes fokus på:

- Borgere med demens og de pårørende skal vide, hvor de kan henvende sig om hjælp og behandling.
- Borgeren skal opleve en sammenhængende indsats med så få personer involveret som muligt.
- Medarbejderne skal have de rette kompetencer til at yde omsorg og pleje til borgeren, og medarbejderne skal have mulighed for at inddrage specialkompetencer fra andre aktører.
- Medarbejderne skal have en pædagogisk tilgang, som er forudseende og minimerer brugen af tvang.
- Der skal etableres erfaringsudveksling og vidensdeling mellem alle kommunale tilbud.
- Der skal være adgang til ressourcepersoner i kommunen med øget viden om demens og velfærdsteknologiske muligheder.
- Norddjurs Kommune skal i overensstemmelse med sundhedsaftalerne bidrage til at styrke samarbejdet med praktiserende læger og sygehus samt bidrage til at sikre en ensartet høj kvalitet og sammenhæng i forløbene.

5.6. Velfærdsteknologi

En demenssygdom kan ikke helbredes, men der er mange muligheder for at afhjælpe, lindre og udsætte demenssymptomerne. Udviklingen af teknologiske hjælpemidler går stærkt, og der findes mange hjælpemidler, der kan kompensere for færdigheder som f.eks. glemsomhed eller svigtende orienteringssans.

Teknologien kan være med til at støtte borgeren med demens i et selvstændigt liv og skabe tryghed og sikkerhed for såvel den demensramte som dennes pårørende med f.eks. GPS systemer, faldalarmer og lysledere. Teknologien kan støtte borgerens hukommelse med f.eks. husketavler, klokkealarmer og talende ure. Kroppsfattelsen kan fremmes og sanser kan stimuleres med specielle madrasser, dyner og veste. Anvendes velfærdsteknologiske hjælpemidler med omtanke, kan de bidrage til et trygt, aktivt og værdigt liv for borgeren.

Borgerne vil have forskellige behov, og deres forudsætninger for at udnytte mulighederne vil være afhængig af det levede liv. Den yngre generation vil sandsynligvis have nemmere ved at anvende Informationsteknologiske løsninger.

Indsats

Der sættes fokus på:

- Det skal i alle situationer overvejes, om der er velfærdsteknologiske løsninger, der kan støtte borgeren i at leve et trygt, aktivt og værdigt liv.
- Der skal være de nødvendige velfærdsteknologiske løsninger til rådighed for de demente borgere.
- Den nyeste forskning og teknologi skal danne grundlag for kommunens indsats og tilbud på demensområdet.

5.7. Frivillige

Inddragelse af frivillige giver et ekstra tilbud til borgere med demens og deres pårørende. Den tid, som de frivillige investerer, kan være med til at øge livskvaliteten hos borgerne.

Det stiller særlige krav til de frivillige at hjælpe borgere med en demenssygdom. Fokus på udvikling af frivillighedsområdet kan bidrage til at sikre gode og fleksible tilbud til borgerne.

Indsats/strategi

Der sættes fokus på:

- Samarbejdet med de frivillige skal fortsat styrkes og udvikles.
- De frivillige skal inddrages i aktiviteter og tilbud, hvor det giver mening.
- De frivillige skal tilbydes den nødvendige støtte og information, så de ikke stilles i urimelige situationer.
- Der skal arbejdes på at understøtte udviklingen af frivillige aktiviteter og tilbud, der kan supplere de kommunale tilbud.

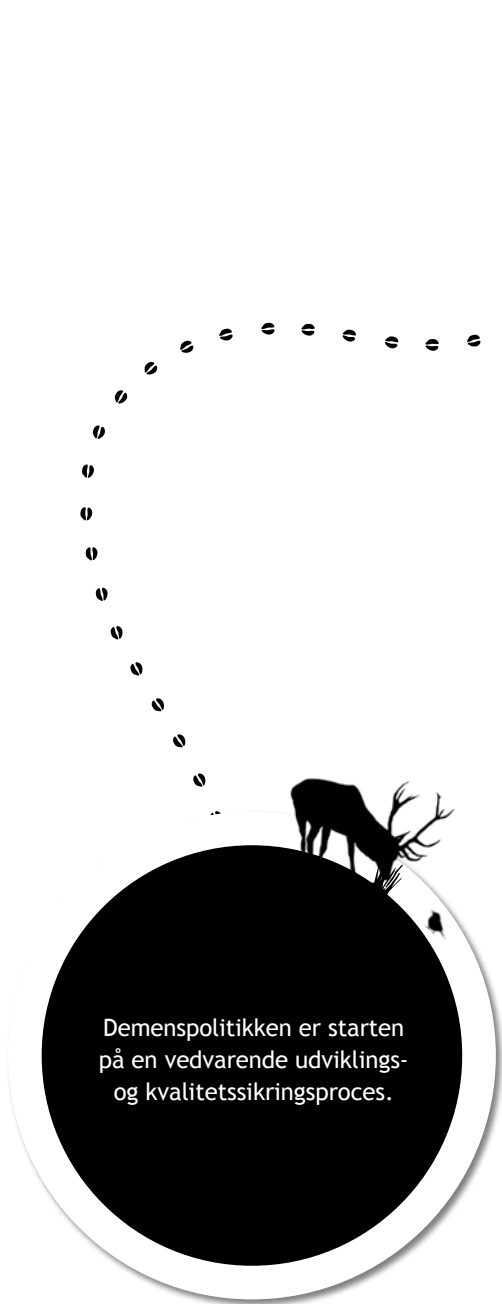
6. Implementering

Demenspolitikken beskriver de indsatsområder, der skal sættes særlig fokus på, og som skal realiseres.

Demenspolitikken er starten på en vedvarende udviklings- og kvalitetssikringsproces. I tilslutning til demenspolitikken skal der udarbejdes en overordnet handleplan, som skal sikre, at politikken omsættes til handling. Indsatsen forankres i ledergruppen på socialområdet samt sundheds- og omsorgsområdet.

Implementeringen af politikken skal planlægges, gennemføres og evalueres som en del af kommunens generelle aftalestyring med aftaleholderne.

Hver enkelt institution med berøring til demente og deres pårørende skal på baggrund af en dialog mellem ledere, medarbejder og borgere udarbejde en lokal og konkret handleplan for indsatsen på demensområdet.

Demenspolitikken er starten på en vedvarende udviklings- og kvalitetssikringsproces.

DEMENSPOLITIK

NORDDJURS KOMMUNE
Sundhed og Omsorg

Norddjurs Kommune
Rådhuset
Torvet 3
8500 Grenaa